

Conceptual Foundations of the Implementation of the State Policy of Formation of National-Patriotic Consciousness and Democratic Values of Youth in Ukraine

UDC: 32.019.51:37

DOI: 10.15421/152228

Bizov Serhii

Ph.D Student, <https://orcid.org/0000-0003-2290-6121>, bizov_s@ukr.net

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)

Abstract

The relevance of the study is determined by the fact that neither the National Security Strategy of Ukraine "Human Security - Country Security" (2020), nor the Strategy of National Patriotic Education (2019) comprehensively define the principles and features of the formation of national patriotic education and the introduction of democratic values among Ukrainian youth. It was found that the reasons for this situation are the lack of a holistic concept of such education. It is emphasized that this negatively affects the development of society and the nation as a whole. Taking into account the general provisions of public administration, it is argued that the concept itself should precede the approval of the corresponding strategy. Otherwise, we can face what we have faced today on the domestic terrain, that within the framework of both overriding strategies, the key principles of fundamental science are not taken into account, which made it possible for management practice to be detached from it. It was established that it should take into account scientifically based forms and methods of patriotic education based on Ukrainian folk traditions, the best achievements of national and world pedagogy and psychology, and what is important - public management and administration. It is argued that it is designed to ensure the introduction of an interdisciplinary approach to ensuring the comprehensive and conceptual formation of national and patriotic education in Ukraine. All this proved the relevance of the chosen research topic. The purpose of the article is to define the conceptual basis for the implementation of the state policy of formation of national-patriotic consciousness and democratic values of youth in Ukraine. Among the obtained results is the scientific substantiation of the key provisions of the Concept of national-patriotic education of youth and the formation of democratic values in it in Ukraine. These provisions include the purpose, tasks, principles, directions of implementation of state policy in the field of formation of national-patriotic education of youth and implementation of democratic values.

Keywords: concept, implementation, state policy, patriotic education, youth

Citation: Bizov, S. (2022). Conceptual Foundations of the Implementation of the State Policy of Formation of National-Patriotic Consciousness and Democratic Values of Youth in Ukraine. *Public Administration Aspects*, 10(4), 58-64. <https://doi.org/10.15421/152228>

Концептуальні засади реалізації державної політики формування національно-патріотичної свідомості та демократичних цінностей молоді в Україні

Бизов Сергій

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ (Дніпро, Україна)

Анотація

Актуальність дослідження зумовлено тим, що ні Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» (2020 р.), ні Стратегія національно-патріотичного виховання (2019 р.) не визначають комплексно засади й особливості формування національно-патріотичного виховання та впровадження демократичних цінностей в української молоді. Виявлено, що причинами такої ситуації, що склалася, є відсутність цілісної концепції такого виховання. Акцентовано, що це негативно позначається на розвитку суспільства та нації в цілому. З урахуванням загальних положень публічного управління аргументовано, що саме концепція має передувати затвердженню відповідної стратегії. Інакше можна стикнутися з тим, з чим стикнулися сьогодні на вітчизняних теренах, що у межах обох надважливих стратегій не враховані ключові засади фундаментальної науки, що уможливило відірваність від неї управлінської практики. Установлено, що вона зважати на науково обґрунтовані форми та методи патріотичного виховання, що базуються на українських народних традиціях, найкращих здобутках національної та світової педагогіки та психології, і що важливо – публічного управління й адміністрування. Аргументовано, що саме воно покликане забезпечити впровадження міждисциплінарного підходу до забезпечення комплексного та концептуального формування національно-патріотичного виховання в Україні. Усе це засвідчило актуальність обраної тематики дослідження. Мета статті полягає у визначенні концептуальних засад щодо реалізації державної політики формування національно-патріотичної свідомості та демократичних цінностей молоді в Україні. Серед отриманих результатів – наукове обґрунтування ключових положень Концепції національно-патріотичного виховання молоді та формування в неї демократичних цінностей в Україні. До цих положень віднесено мету, завдання, принципи, напрямки реалізації державної політики у сфері формування національно-патріотичного виховання молоді та впровадження демократичних цінностей.

Ключові слова: концепція, реалізація, державна політика, патріотичне виховання, молодь

Цитування: Бизов С. Концептуальні засади реалізація державної політики формування національно-патріотичної свідомості та демократичних цінностей молоді в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2022. Том 10. №4. С. 58-64. <https://doi.org/10.15421/152228>

Стаття надійшла / Article arrived: 27.07.2022

Схвалено до друку / Accepted: 29.08.2022

Вступ.

Становлення української державності, побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на людину, її духовну культуру та визначають основні напрямки виховної роботи з молоддю та модернізації навчально-виховного процесу. Свідченням цього є, зокрема, Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» (2020 р.) (Стратегія, 2020). У межах цієї стратегії визнана важливість соціальної орієнтованості державної політики, у тому числі під час формування національно-патріотичного виховання молоді.

Ідеалом виховання виступає різнобічно та гармонійно розвинений національно свідомий, високоосвічений, життєво компетентний громадянин, який здатний до саморозвитку та самовдосконалення. При цьому головною домінантою національно-патріотичного виховання молоді є формування в особистості ціннісного ставлення до навколишньої дійсності та самого себе, активної за формою та моральною, за змістом, життєвою позицією. Власне кажучи, в основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідею розвитку української державності як консолідуючий чинника. У 2019 році прийнята Стратегія національно-патріотичного виховання (Стратегія, 2019). Проте цілісної концепції такого виховання немає, що негативно позначається на розвитку суспільства та нації в цілому. Підкреслимо, що саме концепція має передувати затвердженню відповідної стратегії. Інакше можна стикнутися з тим, що у межах стратегії не будуть ураховані ключові засади фундаментальної науки, що уможливить відірваність від неї управлінської практики. Власне, мають бути визначені форми та методи виховання, що базуються на українських народних традиціях, найкращих здобутках національної та світової педагогіки та психології, і що важливо – публічного управління й адміністрування. Адже саме воно покликане забезпечити впровадження міждисциплінарного підходу до забезпечення соціальної орієнтованості державної політики, соціальний розвиток загалом і формування національно-патріотичного виховання зокрема. Усе це засвідчує актуальність обраної тематики дослідження.

Визначенню й обґрунтуванню різних аспектів формування національно-патріотичної свідомості та кадрового потенціалу в межах державної політики та публічного управління присвячені наукові роботи вчених В. Ветрова, С. Домбровської, О. Кіндратець, С. Мороз, С. Натансона, О. Пархоменко-Куцевіл, В. Садкового, В. Сиченка, А. Хмирової, С. Шевченка та ін. (Ветров et al., 2020 ; Домбровська et al., 2015). Варто відзначити, що аналіз наукових робіт учених дав змогу стверджувати про їх важливість і ґрунтовність. Не применшуючи вагомості цих розробок, слід відзначити, що необхідним є проведення комплексного дослідження щодо концептуальних засад формування національно-патріотичної свідомості в Україні за рахунок реалізації відповідної державної політики.

Метою статті є визначення концептуальних засад щодо реалізації державної політики формування національно-патріотичної свідомості та демократичних цінностей молоді в Україні.

Результати досліджень. Сьогодні сформовано соціальне замовлення на ефективні та виховні системи публічного управління, що включає державну політику та розвиток місцевого самоврядування. Допомогти в цьому може використання новітніх технологій (Помаза-Пономаренко et al., 2021). У той же час, вони можуть ускладнити процес формування та впровадження ефективних і виховних систем публічного управління. Йдеться про ризик інформаційного впливу на свідомість населення, його дезінформацію, і що найнебезпечніше – навіювання агресивного, маргінального, анти державницького та іншого негативного мислення в молоді. Допомогти унеможливити вияв таких негативних явищ може врахування наукових підходів до формування та реалізації державної політики у сфері національно-патріотичної свідомості та демократичних цінностей молоді. Серед цих підходів, на наше переконання, одними з найбільш важливих є ті, що покликані комплексно й науково обґрунтовано забезпечити формування національно-патріотичної свідомості та демократичних цінностей молоді. Власне, серед таких підходів варто виокремити комплексний і концептуальний. Зважаючи на предмет нашого дослідження та унеможливлення розпорошеності

сприйняття дослідницького матеріалу, вважаємо, за доцільне зупинитися в межах даної статті саме на обґрунтуванні засад використання концептуального підходу до реалізації державної політики формування національно-патріотичної свідомості та демократичних цінностей молоді в Україні. Вибір зазначеного підходу зумовлено тим, що методи, які становлять його підґрунтя, відзначаються тією «конструктивністю», яка вкрай необхідна під час напрацювання практичного управлінського досвіду. Йдеться про те, що концептуальний підхід до реалізації дієвих виховних систем публічного управління дозволяє окреслити напрямки та засоби «ідеального» функціонування цих систем. Тобто вони апріорі розглядаються як категорії ідеального порядку.

Практична спрямованість таких виховних систем публічного управління дає змогу стверджувати, що зростає увага до виховання засобами музеїв, театральної педагогіки, дитячого й юнацького спорту. Створюються реальні умови прояви творчих здібностей молодих людей. Сучасна молодь добре обізнана щодо процесів у різних сферах науки, новітніх технологій, соціального життя динамічно опановує сучасні комунікаційні технології. Усе це створює сприятливі умови для розвитку національно-патріотичного виховання як пріоритетної сфери соціального життя країни, підвищення його статусу та розвитку потенціалу, досягнення якісно нових результатів у духовно-моральному, патріотичному, трудовому, мистецько-естетичному, екологічному вихованні підростаючого покоління.

Кадровий потенціал і національно-патріотична свідомість – це взаємозалежні явища та процеси, покликані підтримувати належний рівень національної безпеки. Зрозуміло, що кадровий потенціал і національно-патріотична свідомість можна розглядати окремо, тому що не вся молодь може розвинути свій потенціал до необхідного рівня, щоб забезпечувати національну безпеку. У той же час, варто розуміти, що відсутність патріотично налаштованих людей серед населення, кадрового корпусу окремо взятих інституцій становить загрозу для системи безпеки будь-якої країни. З метою унеможливлення останнього важливо вчасно формувати національно-патріотичну свідомість у молодого покоління. Очевидно,

що вчасне врахування цього концепту дозволило розвиненим країнам світу сформувати таку систему власної безпеки, що є зразком для наслідування. До цих країн можна віднести Велику Британію, Ізраїль, Китай, США, Фінляндію, Японію та ін. До речі, як відомо, в Ізраїлі формування національно-патріотичної свідомості в молоді розпочалося через 2 тижні після виникнення самої держави. Це засвідчує системне та глибинне розуміння на рівні керівництва держави Ізраїль тих питань, які стосуються її самоствердження та розвитку (Гбур, 2021).

Вплив зовнішніх факторів останніми роками вказує на важливість забезпечення на вітчизняних теренах потужного та чисельного кадрового потенціалу, а також створення необхідних умов для формування національно-патріотичної свідомості молоді. Слід відзначити, що в Україні як відносно молодій державі реалізація цих заходів є неоднозначною та ускладненою, але можливою з урахуванням відповідного позитивного закордонного досвіду. Усе це засвідчує актуальність обраної теми дослідження.

Як відомо, поняття «патріотизм», яке багато інших понять, які сьогодні використовуються для характеристики суспільно-політичної та державно-політичної сфер життя, має давнє походження (Кіндратець, 2011).

У перекладі з грецької мови «патріотизм» означає – співвітчизник, вітчизна (Бизов et al., 2022). Наразі патріотизм визначають як любов до батьківщини, як почуття відповідальності за її долю і готовність служити її інтересам. Учений С. Натансон також визначає патріотизм як любов до своєї країни, підкреслюючи, що це особлива форма любові, яка поєднується, з одного боку, з відчуттям особистої ідентичності з країною, а з другого – з особливою тривогою за її благополуччя, а також з готовністю пожертвувати собою заради її країни (Nathanson, 1993).

У наведених визначеннях поняття патріотизму, крім любові до батьківщини, вказуються й інші його ознаки, адже не обов'язково, що любов до своєї країни може поєднуватися з тривогою за її благополуччя та готовністю пожертвувати собою заради неї. Як раз таке поєднання притаманне для людей, які прагнуть і за певної відповідності фізичного та психо-емоційного стану

можуть використовувати власний кадровий потенціал з метою підвищення рівня національної безпеки в країні, де мешкають.

Очевидно, що соціально-економічні та політичні умови життя певною мірою впливають на формування національної свідомості та патріотизму. Проте це відбувається не однаково в усіх членів суспільства. Громадяни по-різному реагують на обставини, що існують довкола них. Під час складного воєнного періоду одні люди роблять все, що від них залежить, для перемоги і ні на мить не сумніваються в правильності своїх дій. Вони свідомо йдуть на смерть, боронячи свою країну від завойовників. Однак існують й ті особистості, які відкрито висловлюють протилежну позицію, що може перегукуватися зі зрадою інших громадян, своєї держави. По-різному можна називати таких людей, але вітчизняне законодавство визнано їх колаборантами (колабораціоністами). Наразі несприятливі соціально-політичні умови життя в Україні, що змушують людей, не байдужих до долі своєї батьківщини, прагнути їх змінити на краще. А люди байдужі, не патріоти, навпаки, намагаються використати ці умови у власних інтересах. Як відомо, колаборація – це умисна діяльність, коли людина фактично робить все, аби підірвати суверенітет держави, у тому числі отримати з цього собі якийсь зиск. У кожної людини до певної міри є вибір, забезпечити правильність якого підсвідомо може наявність у неї національно-патріотичної свідомості (Кримінальний кодекс України, 2001).

Отже, особливої актуальності наукові розвідки у сфері національно-патріотичної свідомості набули зі схваленням Президентом України відповідної Стратегії національно-патріотичного виховання. Її реалізація є доволі залежною від низки змінних, як-то посилення зовнішньої агресії проти України, чи вплив глобалізації тощо. Більше того, ще у 2019 році в межах цієї Стратегії її розробники заклали принцип мінливості (Стратегія, 2019). На підтвердження можемо навести одне з положень аналізованого нормативно-правового документа: актуальність національно-патріотичного виховання громадян зумовлюється необхідністю консолідації та розвитку суспільства, сучасними викликами, що стоять перед Україною і вимагають постійного вдосконалення національно-патріотичного виховання.

Згідно з досліджуваною Стратегією національно-патріотичне виховання (Стратегія, 2019) є, з одного боку, одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей. А з другого – важливим засобом громадянської освіти. У той же час, вважаємо, що дана синонімічна характеристика національно-патріотичного виховання не додає абсолютної ясності в процесах «хто, як і де має» забезпечувати це виховання.

Розробники доволі дотично визначили, що «національно-патріотичне виховання набуває характеру системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, організацій громадянського суспільства, громадян з формування у людини і громадянина високої національно-патріотичної свідомості, почуття відданості своїй Українській державі» (Стратегія, 2019). Проте серед органів державної влади, як відомо, існують вищі, центральні, регіональні та місцеві.

Відповідно до Стратегії «досвід державної політики впродовж усіх років незалежності України свідчить про необхідність приділення особливої уваги сфері національно-патріотичного виховання, що є невід'ємною складовою забезпечення національної безпеки України» (Стратегія, 2019). У цьому контексті потрібно говорити про концепцію державної політики щодо формування національно-патріотичного виховання як про форму реалізації цієї політики. Хоча чинна Стратегія національно-патріотичного виховання наче окреслює шляхи та механізми реалізації, але він не розкритий належним чином. Причиною цього є те, що попередньо не була розроблена та прийнята концепція національно-патріотичного виховання в Україні.

Крім того, у Стратегії визнано, що для ефективної її реалізації має бути розроблено і впроваджено дієвий механізм формування і реалізації державної політики (Стратегія, 2019). Проте знову ж таки особливості його змістовного наповнення повинні бути розкриті, насамперед, у межах відповідного концептуального документа.

У продовження відзначимо, що сучасний етап розвитку України особливо вимагає

від органів державної влади та громадських інститутів здійснення системних заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання молоді, зокрема з огляду на необхідність підготовки потенційних кандидатів до прийняття на державну, військову службу. На наше переконання, розроблена та схвалена нова Концепція національно-патріотичного виховання молоді та формування в неї демократичних цінностей в Україні має містити низку ключових положень. Розглянемо більш детально вищевказані елементи пропонованої Концепції.

1. Мета та завдання Концепції національно-патріотичного виховання молоді та формування в неї демократичних цінностей в Україні (далі – Концепція). Мета Концепції полягає у створенні методологічних засад для системної та цілеспрямованої діяльності органів державної влади та громадськості з виховання молодої людини – патріота України, готового самовіддано будувати її як суверенну, демократичну, правову та соціальну державу, виявляти національну гідність, знати та цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру та злагоді у суспільстві, бути конкурентоспроможним, успішно самореалізуватися у соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій української національної культури.

Національно-патріотичне виховання є складовою загального виховного процесу підрастаючого покоління, головною метою якого є набуття молодими громадянами 14-35 річного віку соціального досвіду, готовності до виконання цивільних та конституційних обов'язків, наслідування духовного надбання українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування особистісних рис громадянина Української держави, фізичної досконалості, моральної, мистецько-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури. Здійснення комплексного національно-патріотичного виховання є однією із головних складових національної безпеки України. Тому національно-патріотичне виховання має формуватися на прикладах історії становлення української державності, українського козацтва, героїки визвольного руху, здобутків у галузі політики, освіти, науки, культури та спорту.

2. Концепція має визначити соціальні, цільові, функціональні, організаційні та інші аспекти, формування національно-патріотичного виховання, що пронизує всі сторони життя: соціально-економічну, політичну, духовну, правову, педагогічну, а також спирається на освіту, культуру, науку, історію, право. Це передбачає визначення та реалізацію першочергових та перспективних заходів, спрямованих на формування суспільно-активної життєвої позиції молодих громадян, психологічної готовності до добровільного вступу на державну, військову службу та зразкове виконання службових обов'язків.

3. На нашу думку, концепція має передбачати створення цілісної системи національно-патріотичного виховання молоді шляхом реалізації таких виховних завдань:

- забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей;

- виховання правової культури, поваги до Конституції України, її законів, державної символіки – герба, прапора, гімну України й історичних святинь;

- сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних цінностей українського народу;

- формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації;

- формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, української держави, рідної землі, родини, гордості за минуле та сьогодення на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини;

- відновлення та вшанування національної пам'яті;

- утвердження у свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українських історіях, спадкоємності розвитку Збройних Сил у відстоюванні ідеалів свободи та державності України та її громадян від князівської доби, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки. Січових стрільців, Української повстанської армії за часів незалежності;

- формування психологічної та фізичної готовності, молоді, до виконання

громадянського та конституційного обов'язку з відстоювання національних інтересів та незалежності держави, підвищення престижу та розвиток мотивації молоді до державної та військової служби;

- відродження та розвиток українського козацтва як важливої громадської сили військово-патріотичного виховання молоді;

- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, старих, турбота про молодших та людей з особливими потребами;

- консолідація діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, навчальних закладів, громадських організацій з питань національно-патріотичного виховання;

- сприяння діяльності установ, навчальних закладів, організацій, клубів та центрів громадської активності, спрямованих на патріотичне виховання молоді;

- підтримання найкращих рис української нації – працьовитості, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та сім'ї;

- створення умов для розвитку громадянської активності, професіоналізму, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможності громадянина, а отже, держави;

- сприяння розвитку фізичного, психічного та духовного здоров'я, задоволення естетичних та культурних потреб особистості;

- виховання здатності протидіяти проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антисуспільної діяльності;

- створення умов для посилення патріотичної спрямованості телерадіомовлення та інших засобів масової інформації при висвітленні подій та явищ суспільного життя;

- реалізація індивідуального підходу до особистості та виховання.

Висновки.

Таким чином, національно-патріотичне виховання та прояв патріотичної свідомості може відбуватися протягом всього життя людини, однак в молодому віці вона має свої особливості, які суб'єкти державної політики мають

враховувати. Даний висновок зроблено з огляду на міждисциплінарний характер науки «Публічне управління та адміністрування», який дозволяє визначити особливості розвитку та функціонування того чи іншого явища та процесу, як-то особливості розвитку сфери національно-патріотичного виховання.

Установлено, що найбільш повно ці особливості визначаються насамперед в теоретичній площині формування виховних систем публічного управління, що передбачають дієву реалізацію державної політики та місцевого самоврядування. Виявлено, що вона (державна політика) вимагає застосування відповідних наукових підходів, зокрема, комплексного та концептуального. З'ясовано, що проблема національно-патріотичного виховання при цьому безпосередньо пов'язується з проблемою інформаційної безпеки. Це змушує держави створювати концепції інформаційної безпеки, національної безпеки, і що важливо, концепції національно-патріотичного виховання. У межах цього дослідження обґрунтовано використання, насамперед, концептуального підходу. Він дозволив визначити ключові положення нової Концепції національно-патріотичного виховання та формування демократичних цінностей у молоді України. Серед цих ключових положень виокремлені мета та завдання. Крім того, доведена необхідність щодо оновлення чинної Стратегії національно-патріотичного виховання України (2019 р.) у напрямку врахування науково-теоретичних підходів до формування національно-патріотичної свідомості. Акцентовано на послідовності практичного упровадження цих підходів, а саме: слід спочатку розробити та схвалити концепцію, а вже потім розробляти та затверджувати відповідну стратегію.

Очевидно, що роль патріотизму в забезпеченні національної безпеки зростає. Відтак, усі вищезазначені проблеми потребують подальшого вивчення для того, щоб забезпечити необхідне національно-патріотичне виховання громадян України, зокрема, із застосуванням комплексного підходу.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

Бизов, С. С., & Лядер, А. С. (2022). Механізм державної політики щодо формування кадрового потенціалу у сфері нацбезпеки та національно-патріотичної свідомості в Україні. Вісник Національного університету цивільного захисту України, 2 (17), 338-343.

- Ветров, В. І., & Вранешич, О. В. (2020). Модель кадрового менеджменту. *Оборонний вісник*, 3, 16-21.
- Гбур, З. В. (2021). Принципи роботи армії оборони Ізраїлю та їх імплементація в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 7. Відновлено з http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/3.pdf
- Домбровська, С. М., & Полторак, С. Т. (2015). Механізми формування безпеки держави. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*, 1. Відновлено з <http://el-zbirn-du.at.ua/>
- Кіндратець, О. (2011). Особливості формування почуття патріотизму в Україні. *Політичний менеджмент*, 3, 61-70. Відновлено з https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/kindratets_osoblyvosti.pdf
- Кримінальний кодекс України. (2022). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
- Помаза-Пономаренко, А. Л., & Микитюк, Ю. М. (2021). *Цифровізація державної політики vs. державна політика цифровізації у сфері правового регулювання. (Монографія)*. Х.: НУЦЗУ.
- Стратегія національно-патріотичного виховання 2019 р. (2019). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>
- Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» 2020 р. (2020). Відновлено з <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
- Nathanson, S. (1993). *Patriotism, Morality and Peace*. Lanham: Rowman & Littlefield.

REFERENCES

- Bizov, S. S., & Lyader, A. S. (2022). The Mechanism of State Policy Regarding the Formation of Personnel Potential in the Field of National Security and National-Patriotic Consciousness in Ukraine. *Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine*, 2 (17), 338-343.
- Criminal Codex of Ukraine. (2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
- Dombrovska, S. M., & Poltorak, S. T. (2015). Mechanisms of Formation of State Security. *Theory and Practice of State Administration and Local Self-Government*, 1. Retrieved from <http://el-zbirn-du.at.ua/>
- Gbur, Z. V. (2021). The Principles of the Israel Defense Forces and Their Implementation in Ukraine. *Public Administration: Improvement and Development*, 7. Retrieved from http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/3.pdf
- Kindratets, O. (2011). Peculiarities of the Formation of a Sense of Patriotism in Ukraine. *Political Management*, 3, 61-70. Retrieved from https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/kindratets_osoblyvosti.pdf
- Nathanson, S. (1993). *Patriotism, Morality and Peace*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- National Security Strategy of Ukraine "Human Security - Country Security" 2020 (2020). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
- Pomaza-Ponomarenko, A. L., & Mykytyuk, Yu. M. (2021). Digitization of State Policy vs. State Policy of Digitization in the Field of Legal Regulation. (Monograph). H.: NUTZU.
- Strategy of National and Patriotic Education 2019 (2019). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>
- Vetrov, V. I., & Vraneshych, O. V. (2020). Model of Personnel Management. *Defense Bulletin*, 3, 16-21.